

Wetgeving stimuleert teelt voederbieten, opbrengst en voeder

Voederbieten maken

Zo groot als het gewas voederbieten is geweest, zal het waarschijnlijk niet meer worden, maar in Nederland en Vlaanderen groeit het areaal weer.

Redenen zijn de GLB-eis van een derde gewas en de zoektocht naar een zo hoog mogelijke vcm-opbrengst per hectare.

tekst **Florus Pellikaan**

Met een areaal van 75.000 hectare in België en ruim 60.000 hectare in Nederland was de voederbiet rond de Tweede Wereldoorlog een van de succesvolste voedergewassen. Vanaf de jaren zeventig zorgde de opkomst van de gemechaniseerde snijmaaiesteelt met meer arbeidsgemak ervoor dat het areaal voederbieten snel afnam. Later was ook de voor bieten schadelijke rhizoctoniaschimmel, die vanwege de monoteelt van gras en mais meer voorkwam, debet aan de neergang van voederbieten. Maar inmiddels is de voederbietensteelt in zowel Nederland als Vlaanderen het dieptepunt gepasseerd en neemt het aantal hectares weer toe. Hoewel het areaal in Vlaanderen in 2014 met 2781 hectare veel groter was dan de 279 hectare in Nederland, steeg het aantal hectares in beide landen afgelopen jaar met zes procent.

Meeste nutriëntenontrekkings

Walter Vervoort, productmanager voedergewassen bij Limagrain België, heeft wel een verklaring voor de sinds een aantal jaren in België weer toenemende belangstelling voor voederbieten. 'Doordat er suikerfabrieken gesloten zijn, is er minder bietenpulp beschikbaar en hebben veehouders weer vaker voederbieten in hun bouwplan opgenomen.'

Vanaf komend seizoen is ook wetgeving in Nederland en Vlaanderen een belangrijke reden voor de vernieuwde belangstelling. 'Bedrijven met meer dan 30 hectare bouwland of tijdelijk grasland moeten voor de vergroeningseis van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) een derde gewas gaan telen. Dit gewas moet minimaal vijf procent van het totale bouwplan omvatten', vertelt Alex De Vlieghe, wetenschappelijk onderzoeker teelt en omgeving aan het ILVO in Vlaanderen. 'Als bekende teelt met een stabiele, hoge productie kunnen voederbieten op een flink deel van de bedrijven wel eens het derde gewas worden', voorspelt De Vlieghe.

waarde overtuigen, maar arbeid en bewaring vereisen innovatie

voorzichtige rentree

Voederbieten kunnen wel een opbrengst tot 130 ton product per hectare leveren

Mark de Beer, productmanager voedergewassen bij Limagrain Nederland, sluit zich daarbij aan. 'Het is een bekende teelt, waarvoor de machines en toelatingen van chemische bestrijding vanuit de suikerbietenteelt beschikbaar zijn. Dat is een verschil met diverse innovatieve teelten, waar nog van alles voor moet worden uitgevonden. Zeker in akkerbouwgebieden, waar de machines aanwezig zijn en de grond geschikt is, hebben voederbieten ook in Nederland potentie.'

Volgens De Vliegheer zijn voederbieten bovendien een interessant gewas in sommige gebieden waar in het voorjaar verplicht moet worden gescheurd. 'Mais neemt 90 procent van de stikstofbehoefte op tot de bloei in juli, terwijl voederbieten wel tot in november veel nutriënten aan de bodem onttrekken. Hierdoor treden er minder verliezen op.'

Hoge opname door smakelijkheid

De deskundigen zijn het gezien de voordelen van voederbieten niet eens met het soms hobbymatige beeld dat van het voedermiddel in met name Nederland kan leven. 'De veredeling heeft ook binnen de voederbieten niet stilgestaan. De hoeveelheid tarra in de vorm van grond is fors afgenomen door een gladdere huid. Er zijn rhizoctoniatolerante rassen gekomen. En de productie is nog verder gestegen tot wel 130 ton product en dus 20 ton droge stof per hectare', zegt De Beer. In vevi-opbrengst per hectare zijn volgens hem voederbieten bijna altijd andere ruwvoedergewassen de baas. 'Dat past in de huidige tijd van grondschaarste en grondgebonden landbouw.'

Inmiddels zijn er een aantal rassen beschikbaar die rhizoctoniatolerant zijn. De kans op aantasting met deze schimmel is bij zo'n tolerant ras veel kleiner en als er besmetting plaatsvindt, is ook de graad van aantasting minder.

Wat voereigenschappen betreft kunnen voederbieten op veel krediet van de deskundigen rekenen. 'Voederbieten worden perfect opgenomen door de hoge smakelijkheid en verdringen nauwelijks ander ruwvoer. Hier in Vlaanderen zeggen we altijd dat als een dier geen bieten meer eet, het verloren is', stelt De Vliegheer. Vervoort vult aan: 'Dieren vreten het graag omdat bieten in de winterperiode dikwijls het enige voedermiddel zijn dat niet dood of verzuurd is, maar levend en dus smakelijk.'

Goed voor pensfermentatie

De deskundigen zijn het er unaniem over eens dat voederbieten door de smakelijkheid de totale drogestofopname van het rantsoen verhogen. 'De hogere opname in combinatie met een vevi van voederbie-

Luc Hoeckman: 'Bepaalde positieve stoffen in bieten zijn nog niet gekend'

In één adem somt vleesveehouder Luc Hoeckman uit Opbrakel een reeks aan positieve punten van het voeren van voederbieten op. Zijn 150 stuks witblauwen krijgen dagelijks een portie voederbieten die kan oplopen tot maximaal zo'n acht tot tien kilo product. 'Rondom het afmesten zorgt de smakelijkheid van voederbieten voor meer kilo's drogestofopname en dus meer groei. En bij de zoogkoeien hebben voederbieten een positief effect op de vruchtbaarheid doordat het gewas natuurlijk selenium uit de grond opneemt.'

Volgens Hoeckman zijn voederbieten niet alleen rijk aan een goede voederwaarde en een hoog suikergehalte, maar het voedermiddel is ook rijk aan een breed scala aan mineralen en is daardoor erg gezond voor een dier. 'Je kunt ge-

woon aan de dieren zien dat voederbieten erg goed voor ze zijn. Ik denk dan ook dat er bepaalde positieve stoffen in voederbieten nog niet gekend zijn.'

Daarom prefereert Hoeckman voederbieten boven bietenpulp, omdat dit een bewerkt product is. Bovendien zijn voederbieten volgens de vleesveehouder meer dan de helft goedkoper, omgerekend naar kosten per kilo droge stof. 'Alleen moet je bij voederbieten oppassen met grond. En bewaring en vervoeren kosten meer arbeid. Wij dekken de bieten af met stro en folie, maar kunnen deze verse bieten maar tot eind maart of begin april voeren', vertelt Hoeckman, die jaarlijks zo'n 120 ton bieten voert. Soms zelf geteeld en soms aangekocht.

'Vanaf komend seizoen willen we de bieten daarom versnijden en bij de maaskuil

insteken. Dat is een dag werk, maar vervolgens kun je ze het hele jaar voeren. Hoewel ik liever verse bieten voer, omdat je dan de goede eigenschappen van voederbieten het beste benut, kan ik straks met een lasagnekuil in één werkgang ook de bieten voeren. Dat bespaart veel arbeid.'

ten van 1165 zorgt voor meer dagelijkse groei dan bietenpulp met krachtvoer', stelt Vervoort.

Het hoge suikergehalte in voederbieten is volgens Rob Wientjes, nutritionist bij Agrifirm, namelijk effectief voor een goede pensfermentatie. 'Suiker zorgt niet zozeer voor extra groei, daarin is zetmeel veel effectiever. Maar de pens heeft ook een behoefte aan suiker. Het kan helpen om in een zetmeelrijk rantsoen de penswerking te verbeteren en daardoor de verteringssnelheid en voeropname te verhogen. Hierdoor dragen voederbieten wel degelijk bij aan meer groei.'

Het hoge suikergehalte in voederbieten is volgens Mark de Beer direct ook een punt van aandacht. 'Voederbieten bevatten 500 gram suiker per kilo droge stof. Dat betekent dat je moet opletten wanneer je het voert in combinatie met nat of suikerrijk ruwvoer. Maar voederbieten in combinatie met gras of hooi van natuurgebieden passen qua snelheid en suikerpercentage wel heel goed.'

Tussen verse of ingekuilde bieten is wel een verschil in snelheid van suiker. Wientjes: 'Bij verse voederbieten komt de suiker langzamer beschikbaar dan bij inkuilen in een mengkuil. Het versnijden en het inkuilproces verbreken namelijk celwanden.'

Wientjes maakt met het onderscheiden van verse en ingekuilde voederbieten de brug naar bewaring, het grootste vraagstuk in de hele voederbietenenteelt. De Beer: 'Alles is perfect gemechaniseerd. Het zaaien en rooien kan gewoon met de machines van de suikerbietenenteelt, mits ze goed zijn afgesteld. Voederbieten mogen namelijk niet ontcopt worden, maar alleen ontbladerd om bederf te voorkomen. Maar bewaring is en blijft het lastigst.'

Vers voeren beperkt tot maart

Het voeren van verse bieten heeft als voordeel dat de bieten op het land kunnen blijven staan tot ze volledig uitgegroeid en afgerijpt zijn, zo rond begin

november. 'Voederbieten kun je vervolgens vers voeren tot half maart, tot dan zijn de bewaarverliezen minimaal. Na half maart beginnen de bieten echter opnieuw uit te lopen en lopen de voerverliezen snel op', weet De Vliegheer. Vervoort vult aan: 'Daarnaast moeten bieten afgedekt worden bij vorst, maar loopt de temperatuur op, dan moet het zeil er weer snel af. Dat kan tot een paar keer toe in een winter voorkomen.'

Het alternatief is rooien op het moment van de maasoogst en de bieten versnipperd als een laag in de maaskuil inkuilen. 'Maar dat kost door eerder rooien tien tot vijftien procent opbrengst', stelt De Beer. Het versnijden en inkuilen van de bieten zorgt wel voor minder selecteren in het rantsoen, maar de bieten verliezen ook iets van hun smakelijkheid.

Volgens De Vliegheer willen het IIVO en Hogeschool Gent het beste van de twee bewaarmogelijkheden samenvoegen door nieuw onderzoek op te zetten om versnipperde voederbieten in te kuilen met een ander voedermiddel uit de agro-industrie. 'Dan kunnen ze toch langer op het land blijven staan en is het gehele jaar door bieten voeren mogelijk. Daarnaast willen we het reinigen van voederbieten zo veel mogelijk mechaniseren, omdat ze schoon moeten zijn vóór het inkuilen. Ook het versnipperen en het inkuilen van voederbieten willen we in beeld brengen en beproeven. Dit kan de toekomst van voederbieten een boost geven, omdat het bij zowel inkuilen als vers voeren arbeid bespaart.'

De meningen over het wel of niet reinigen van de bieten zijn verdeeld. Volgens Mark de Beer is reinigen namelijk vaak niet nodig. 'De hoeveelheid ruw as bij voederbieten ligt op 125 gram per kilo droge stof. Dat is ongeveer de bovengrens van het streeftraject voor ruw as in de graskuil. Door bij droog weer te rooien valt de hoeveelheid tarra reuze mee. Daar heeft de genetica door het veredelen op een gladde huid een effectieve bijdrage aan geleverd.'

